

18 Kerk en godsdienst

Bibliotheek ds. J. H. Karelse krijgt goede bestemming aan internationale opleiding

Groots Réveil-archief naar ETF Leuven

● **Klaas van der Zwaag**

Een enorme collectie over onder meer het Réveil en vrije en evangelische kerken, afkomstig van de 81-jarige ds. Jan Hendrik Karelse, gaat naar de Evangelische Theologische Faculteit (ETF) in Leuven. „De ruim honderd dozen krijgen op deze internationale opleiding een uitstekende bestemming.”

Ds. Karelse is vrij evangelisch emeritus predikant in Apeldoorn en zou na zijn promotie een leerstoel bekleden aan het Seminarium van de Bond van Vrije Evangelische Gemeenten in Nederland. Hij was vanaf zijn studentenjaren geïnteresseerd in het Réveil en allerlei evangelische bewegingen en stromingen in de negentiende en twintigste eeuw, zegt hij desgevraagd.

„Ik heb er studie van gemaakt en daarvoor veel archieven in binnen- en buitenland bezocht. Ik deed overal in Europa naspeuringen in bibliotheken en antiquariaten en speurde het internet af. Ik verbleef vanwege studie wel tien jaar in de zomervakantie in Franstalig Zwitserland. Ik heb in die tijd jaarlijks een paar zondagen gepreekt in het auditorium van Calvijn in Genève, waar hij zijn Institutie onderwees.”

Ds. Karelse had een aanstelling

als docent en theologisch onderzoeker aan het Seminarium van de Bond van Vrije Evangelische Gemeenten in Utrecht en wilde promoveren op Réveil, Afscheiding en vrije evangelische gemeenten. „Ik heb door het voorgaan in diensten, het ondersteunen van gemeenten, het verzamelen en tegelijk aan onderzoek willen doen, te veel hooi op mijn vork genomen, wat geresulteerd heeft in een heftige burn-out. Het duurde zeven jaar om daar uit te komen. Ik heb toen de hoop opgegeven om te promoveren, wat ook betekende dat mijn aanstelling aan het seminarium niet verder gecontinueerd kon worden. Ondertussen ben ik wel doorgedaan met het verzamelen van materiaal. Ik ben altijd internationaal bezig geweest en heb ook instellingen in Schotland, Engeland en Wales bezocht.”

Overname

Bij het ouder worden drong zich gaandeweg de prangende vraag op: wat te doen met deze bibliotheek, die inmiddels meerdere slaapkamers van de woning van ds. Karelse in beslag nam? Ds. Karelse: „Het Seminarium van de Bond van Vrije Evangelische Gemeenten is gelieerd aan de Protestantse Theologische Universiteit, maar daar had men alleen interesse in bijzondere exemplaren van mijn collectie. Dat wilde ik niet doen, want dan trek je alles uit elkaar. Het Réveil-archief in Nederland heeft veel Nederlandstalig materiaal, terwijl dat van mij veel Franstalige literatuur bevat. Zo kwam ik al gauw bij de ETF in Leuven, als internationale instelling in een land waar naast Nederlands ook Frans, Duits en Engels gesproken wordt. Deze op-

Ds. J. H. Karelse: „Ik deed overal in Europa naspeuringen in bibliotheken en antiquariaten en speurde het internet af.” beeld ETF

”

„Ik mag tevreden zijn dat mijn collectie intact is gebleven is en klaar voor onderzoek”

Ds. J. H. Karelse, emeritus predikant

leiding, met evangelische wortels in de negentiende eeuw, deed het meest recht aan mijn verzameling. Ik was zeer content dat zij mijn collectie wilde aanvaarden.”

En nu met pijn in het hart van

alles afstand doen?

„Gezien het feit dat ik mijn plan moest loslaten om te promoveren, ben ik alleen maar blij dat mijn collectie ter beschikking komt aan allerlei onderzoekers. Ik heb veel antiquariaten zien verdwijnen. Dan

mag je tevreden zijn dat mijn collectie intact is gebleven en toegankelijk voor onderzoek zal blijven. Ik hoop dat er veel proefschriften uit zullen resulteren.”

Versterking

Dr. Aaldert Prins, wetenschappelijk medewerker aan de ETF en consulent van het door de ETF opgerichte protestants-evangelisch documentatiecentrum Evadoc binnen Kadoc-KU Leuven, is blij dat de collectie aan de ETF een plaats heeft kunnen krijgen. „Zij is een zeer mooie versterking van onze collectie. Ik denk alleen maar aan de vele onbekende pamfletten en de periodieken die moeilijk te vinden zijn. Het materiaal gaat over allerlei kerkgemeenschappen in de traditie van het congregationalisme, de Evangelische Alliantie, baptisten en alle mogelijke vrije en evangelische kerken. De collectie biedt een stimulans om verder onderzoek te plegen naar de evangelische beweging in de negentiende en twintigste eeuw.”

Veel bibliotheken en archieven in Nederland hebben chronisch ruimtegebrek en slaan zo'n collectie eerder af.

„Er wordt veel gedigitaliseerd, maar lang niet alles. Dat geldt ook voor de collectie van ds. Karelse. Hij heeft zeldzaam materiaal verzameld. We hebben hier gelukkig aan de ETF genoeg ruimte om deze boeken onder te brengen. Het komt in de gesloten rekken, dat wil zeggen bezoekers kunnen niet zelf langs de rekken lopen. Ze komen wel in de digitale catalogus en we hopen dat die ook voor Nederland een startpunt geeft voor verder onderzoek, zeker voor promoties.”

PLAATSELIJK KERKNIEUWS

● **Van onze correspondent**

Hhg Barneveld

De hersteld hervormde gemeente (hhg) Barneveld denkt aan het beroepen van een tweede predikant, meldt de Veluwe Kerkbode.

De gemeente is gegroeid naar zo'n 1500 leden. Het is de laatste tijd duidelijk geworden dat de kerk te klein is geworden.

De eerste stap die de kerkenraad en de kerkvoogdij willen zetten, is de uitbreiding van één (ds. J. Joppe, sinds mei 2020) naar twee predikantsplaatsen. Het is de bedoeling om dan vier diensten in de Pniëlkerk te houden, waarvan de ene predikant twee diensten kan vervullen en de andere ook.

De plannen worden op dit moment verder uitgewerkt. Naar verwachting kan de gemeente zich hierover medio januari uitspreken.

Sinds 2004 kerkte de gemeente eerst afwisselend in een kerkgebouw in Kootwijkerbroek en een school in Barneveld. Vanaf 2006

ging ze ter kerke in een kantoorpand. Daarna nam de snelgroeivende gemeente het oude kerkgebouw van de gereformeerde gemeente in Nederland te Barneveld in gebruik. In 2011 kreeg de hhg een nieuw kerkgebouw aan de Rietberglaan, de Pniëlkerk, die toen ongeveer

700 zitplaatsen telde. De gemeente telde 700 leden bij de start van de bouwplannen in 2009.

Gg Barneveld

De verbouwing van de Adullamkerk van de gereformeerde gemeente (gg) Barne-

veld-Zuid is afgerond, deelt scriba W. van den Brink mee.

Op donderdag 23 december vond de ingebruikname van het kerkgebouw plaats. Dat gebeurde in een bijzondere dienst, waarin de plaatselijke predikant ds. J. van Laar voorging. Hij had als tekst

genomen Jozua 22:27: „Maar dat het een getuige zij tussen ons en tussen ulieden, en tussen onze geslachten na ons, opdat wij den dienst des Heeren voor Zijn aangezicht dienen mochten met onze brandofferen, en met onze slachtofferen, en met onze dankofferen; en dat uw kinderen tot onze kinderen morgen niet zeggen: Gijlieden hebt geen deel aan den Heere.”

Het kerkgebouw is fors uitgebreid door de bouw van een galerij. Het aantal zitplaatsen steeg hierdoor van 1380 naar 1930. Het ledental is sinds het ontstaan van de gemeente Barneveld-Zuid in 2009 hard gegroeid en bedraagt nu 2070.

Andere aanpassingen aan het interieur zijn de verhoging van het podium, een verkleining van de kansel en het verplaatsen van een aantal banken uit de zijvakken. Scriba Van den Brink: „De verbouwing is, mede dankzij de inzet van veel vrijwilligers, volgens planning verlopen. De kosten bleven binnen het budget van 1,4 miljoen euro.”

De Pniëlkerk in Barneveld. beeld Google Street View

De Adullamkerk (archieffoto). beeld RD, Anton Dommerholt